

הגורל של העם היהודי

אחרי מות

הגורל שעורך הכוהן ביום הכיפורים בין שני שעירים זהים מסמל את בחירת אלוקים בעם ישראל, שהייתה בחירה חופשית אמתית. שאינה נובעת מאף סיבה או היגיון.

ההברקה של טויבי

לרגל יום השואה התפרסם סיפור על תומאס "טויבי" בלאט. טויבי היה אחד ממתכנני המרד והבריחה ממחנה ההשמדה סוביבור בשנת 1943, אירוע שבו ברחו כ-300 אסירים יהודים שרובם נלכדו והוצאו להורג. טויבי היה מהיחידים ששרדו.

לאחר הבריחה מסוביבור ותקופה מורכבת ביערות בקרב הפרטיזנים ומלחמת הישרדות יום יומית חזר טויבי לבית ילדותו בעיירה הפולנית "איזביצים". כשהתקרב אל ביתו וראה עומד על תילו התרגש עד מאוד, בטוח היה כי כל מכריו וחבריו המקומיים ישמחו לראותו "אוד מוצל מאש", חוזר מהתופת.

לאחר מספר נקישות פתחה את דלת ביתו, המטפלת המסורה שגידלה אותו וטיפלה בו במסירות בצעירותו. משכך, בטוח היה כי המפגש יהיה מרגש במיוחד. לתדהמתו, הדלת נטרקה מיד. לאחר נקישות חוזרות ונשנות פתח בעלה את הדלת וצעק עליו שלא יחזור לעולם.

הוא סיפר שבאותו רגע חרב עליו עולמו. תחושת הבדידות והייאוש שהציפוהו הביאו אותו לרקוח מזימה ונקמה אישית ומתוקה משלו. בצעירותו לימדו אביו על המובא במדרש כי לפני כיבוש ארץ ישראל בידי יהושע בן נון, הטמינו האמוריים את רכושם בקירות הבתים ולכן הביא הקב"ה צרעת על אותם בתים, כדי שיהרסו את הבית ויתגלו האוצרות ששוים גדול הרבה יותר מהבית. הדבר העשיר ברעיונות את תוכניתו.

למחרת בבוקר חזר למקום, ושוב לאחר מספר נקישות הושפל וגורש בצעקות, באיומים ובטענות כי אינם מכירים אותו וכי הבית לעולם לא היה שייך לו. בעוז רוחו עמד מול בעל הבית וסיפר כי הינו מבקש רק דבר אחד: את היהלומים שאביו החביא בקירות הבית טרם הגירוש למחנה. כמובן את הסיפור בדה מליבו. הדבר עורר את זעמם של התושבים בבית, אשר האמינו לדבריו. הם היכו אותו וגירשו אותו לבלתי שוב.

לאחר כשנה חזר טויבי למקום, וגילה שהבית הפך לעיי חורבות [?] מפורק עד היסוד, מסתבר שהמשפחה שגרה בבית החליטה לחפש את האוצר אך לשווא. "זו היתה ה'נקומה' שלי" [?] חתם טויבי את סיפורו (מאת הרב דהן, בעיתון ישראל שלנו).

מה האלטרנטיבה?

בימים אלו בהם שומעים כל כך הרבה סיפורים על השואה, ישנם הרבה ששואלים את השאלה איך יתכן שקרה כזה דבר נורא וכו'.

את השאלה הזאת נשאל הרב ישראל לאו הרב הראשי לישראל ואחד מניצולי השואה המפורסמים ביותר שחיים היום לאויוש"ט.

הוא שאל: "מה האלטרנטיבה? לתת את הניצחון בידי הרוצחים או לתת את הניצחון בידי הקרבנות שלהם? אם אחד פונה עורף לאלוקי ישראל כי הוא כועס, הוא לא מבין, לא שבת לא חגים, לא טלית לא תפילין, לא ולא ולא. אני כועס. וכמוהו תהיה רעייתו וילדיו.

"בזה הוא נותן את המפתח לניצחון בידי אלו שרצו להשמיד, לא רק את היהודים פיזית אלא גם את היהדות כמושג, ואמרו 'לכו ונכחידם מגוי ולא יזכר שם ישראל עוד'". "אני החלטתי", אומר הרב לאו, "שלא מגיע הניצחון לרוצחים של אבא ואמא שלי. הניצחון מגיע לאבא שלי ואמא שלי בזה שהם יודעים שהנכדים שלהם חיים בארץ ישראל ועם ישראל חי".

זוהי תשובה אמיתית וגם מאוד מעשית שכל אדם יכול לקבל אותה.

בפרשת השבוע (בחול"ל) "אחרי" התורה מדברת על עבודת הכהן גדול ביום הכיפורים. אחת העבודות החשובות ביותר בבית המקדש ביום הכיפורים היתה קשורה עם גורל. התורה מצוה על הכהן לקחת "שני שעירי עזים", ואז התורה ממשיכה "ולקח את שני השעירים והעמיד אותם לפני ה' ונתן אהרן על שני השעירים גורלות גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל". מה שנקרא Skape Goat.

אומר רש"י: "מעמיד אחד לימין ואחד לשמאל, ונותן שתי ידיו בקלפי ונוטל גורל בימין וחברו בשמאל ונותן עליהם את שכתוב בו לשם הוא לשם ואת שכתוב בו לעזאזל משתלח לעזאזל" (אחרי טז, ח). לוקחים שני שעירים והגורל מחליט מי יישאר בבית המקדש ומי ישתלח לעזאזל.

באה הגמרא ומוסיפה שראוי ששני השעירים יהיו שווים, היות והתורה כופלת את המילה "שני" שלשה פעמים זו אחר זו על אותם שני השעירים: "שני שני שני למה לי, חד למראה וחד לקומה וחד לדמים" (יומא סב, ב). שני השעירים צריכים להיות דומים עד כמה שאפשר במראה בגובה ובשווי הכספי. ואז על ידי גורל מחליטים מי יוקרב כקרבת ומי ישלח לעזאזל.

בחירה ללא סיבה

מה העבודה הזאת ביום הכיפורים מסמלת?

מה זה גורל? הפסוק אומר "בחיק יוטל הגורל ומה' כל משפטו" (משלי טז, לג). הגורל מסמל בחירה למעלה מטעם ודעת. לכן מביאים שני שעירים

שדומים מאוד ואז נותנים לגורל לבחור.

בעולם, העם היהודי נקרא The Chosen People. "העם הנבחר", זוהי אמירה אמיתית כמו שאנו אומרים בתפילה בכל יום, לפני קריאת שמע "ובנו בחרת מכל עם ולשון". בנוסף, כל יהודי שעולה לתורה אומר את הברכה "אשר בחר בנו מכל העמים".

בחירה אמיתית, מסביר הרבי (תו"מ יט, ע' 186 ואילך) יכולה להתקיים רק בין שני דברים שווים. לדוגמא, אם מונחים לפנינו שני סידורים, אחד בצבע כחול והשני בצבע ירוק, אדם שבחר בסידור מסוים זוהי לא בחירה אמיתית. הוא בחר באותו סידור כי הוא מעדיף את הצבע הזה על פני הצבע השני וכו'.

בחירה אמיתית יכולה להתקיים אך ורק כאשר אין כל הבדל בין שני הדברים, כאשר מצד השכל אין שום סיבה להעדיף דבר אחד על פני השני. רק אז יש מקום למושג "בחירה", כששני הדברים שווים לחלוטין והאדם בוחר בבחירה חופשית באחד מהם. הבחירה עצמה אין לה הסבר הגיוני, כי היא למעלה מהגיון.

כשהקב"ה בחר בעם ישראל, מתוך כל אומות העולם, זה לא בגלל שהם היו יותר חכמים או יותר חמודים. הוא בחר בנו כי כך הוא רצה, ולכן הקשר שלנו עם הקב"ה הוא קשר שלמעלה מכל היגיון.

הגורל של שני השעירים מסמל את יום כיפור. שני השעירים דומים במראה, בגובה ובדמים, ואחד מהם נשאר במקדש והשני נשלח לעזאזל. ביום כיפור מתגלה אהבה של הקב"ה לבנ"י שהיא למעלה מטעם ודעת.

זה שהקב"ה מוחל וסולח לנו ביום כיפור זוהי תופעה שאין לה הסבר הגיוני. אף שבשנה שעברה הבטחנו שנהיה ילדים טובים, ולפני שנתיים ושלש וכו', ושוב פעם אנחנו כאן, ואעפ"כ הוא מוחל לנו ונותן לנו שנה טובה. למה? ככה!

מה המניע?

וזה נכון גם בקשר לאנטישמיות. כפי שאמר ראש הממשלה בנאום ב"יד ושם" השבוע:

"איך זה שלפני 3500 שנים פרעה החליט להשמיד את כל הזכרים העבריים ו-1000 שנים מאוחר יותר המן רצה להשמיד את כל היהודים, ולמה לפני 700 שנה אנגליה גירשה והרגה את יהודייה, ולפני 500 שנה ספרד הלכה בעקבותיה, ולפני 350 שנה בתימן. מה המניע, מה הסיבה לכל האירועים הללו, התשובה היא שאין. אין סיבה לאנטישמיות.

בכל מופע האנטישמיות לובשת צורה שונה, מוצאת כביכול סיבה אחרת. פעם טובחים בנו כי לנו היהודים יש מנהגים שונים, כשרות, שבת, תפילות. מה שהביא יהודים רבים דווקא להיטמע בגויים ואפילו להתבולל, אבל אז האנטישמיים תקפו את היהודים דווקא כי הם נטמעים בסביבה ו"מטמאים" את הגזע שלהם. היהודים מצליחים? סיבה לאנטישמיות. היהודים נכשלים, ועניים מרודים? סיבה לאנטישמיות.

בכל פעם שאנו מתפתים להאמין שעברנו לעידן חדש, ליברלי, מודרני, בו אנשים כבר אינם אוחזים בשנאת היהודים, המציאות באה וטופחת על פנינו ומעוררת אותנו לאמת".

גם זה שאנו קיימים היום על אף כל אלו שניסו להשמידנו גם לזה אין שום הסבר הגיוני. כי סוד קיומנו הוא למעלה מכל היגיון וכמו שהקב"ה הוא למעלה מטעם ודעת כך עמו ישראל שקשור איתו קיומו הוא למעלה מטעם ודעת. ובע"ה כך נמשיך להיות חיים וקיימים לעולם ועד, עם ישראל חי!